

Advies collectiebeleid Centraal Museum

Ons is gevraagd om, vanuit onze rol als lid van de cultuurnotacommissie 2021-2024, een advies te schrijven over het collectiebeleid van het Centraal Museum in relatie tot de plannen voor een nieuw collectiedepot. Daarvoor hebben wij de nieuwe Cultuurvisie en Cultuurnota *Kunst kleurt de stad* gelezen, alsmede het *Collectie beleidsplan 2021-2024* dat het museum als vooruitgeschoven stuk van zijn beleidsplan 2021-2024 heeft gemaakt. Tevens is de nota *Naar een betere bewaarplaats voor de gemeentelijke collecties* gelezen. Daarnaast hebben wij een bezoek gebracht aan het huidige depot en zijn rondgeleid door Bart Rutten en Marije Verduijn.

Een nieuw depot is niet sexy of vernieuwend, maar is een voorwaarde voor een goed en degelijk erfgoedbeheer. Het Centraal Museum beheert de (hoofdzakelijk) gemeentelijke collectie die op vele gebieden het plaatselijke belang overstijgt en kan bogen op (inter-) nationale belangstelling en waardering.

Het staat voor ons buiten kijf dat het huidige depot, daterend uit 1996 (deels 2009), niet meer voldoet. Het is te klein, voldoet niet aan de arbo-eisen en is – in deze tijd – onverantwoord wat betreft duurzaamheid en ecologische voetafdruk. Er wordt niet alleen verwarmd, gekoeld en ontvochtigd voor de collectie maar ook voor het heelal. Het gebouw is letterlijk en figuurlijk zo lek als een mandje. Ook bij ons bezoek op een regenachtige middag, drupte het op verschillende plekken in emmers. Met een dak dat op elke plaats kan gaan lekken ligt een ongeluk met blijvende schade aan de collectie steeds om een klein hoekje.

Wij zijn verheugd om te zien dat het proces om te komen tot drie mogelijke scenario's voor een nieuw depot zorgvuldig, degelijk en onafhankelijk is aangepakt. Wij zijn blij met de keuzes die tot nu toe gemaakt zijn; geen openbaar depot en de mogelijkheid open houden om samen met andere erfgoed beheerders één gebouw te gebruiken. Op dit moment lijkt het Universiteitsmuseum Utrecht een gegadigde. Beiden keuzes houden de kosten beperkt en bevorderen de onderlinge samenwerking en het delen van kennis en kunde.

Ons is ook gevraagd te kijken in hoeverre het collectiebeleidsplan 2021-2024 past in het gemeentelijke beleid zoals onlangs is vastgelegd in *Kunst kleurt de stad*. Het gaat ons inziens dan vooral om de criteria artistieke kwaliteit en betekenis voor de stad.

Voordat we hierover iets willen zeggen eerst het volgende. Een collectie van het Centraal Museum wordt beheerd voor de eeuwigheid. Directeuren komen en gaan, wethouders treden op- en af, maar we verwachten van het museum dat de collectie er over pakweg tweehonderd jaar puik en verzorgd bij staat. De collectie is als het ware een mammoettanker die een goede kaptein nodig heeft die toch maar kleine wijzigingen kan aanbrengen en dus niet zijn of haar koers enorm kan verleggen naar aanleiding van een beleidsnota.

Het collectiebeleidsplan 2021-2024 is prettig leesbaar en alle nieuwe ontwikkelingen op gebied van collectiebeheer en behoud staan erin. Ook laat het zien wat er sinds de 0 meting in 2012 aan werk is verzet. Wij zijn daarvan onder de indruk.

Tevens laat het zien welke keuzes gemaakt worden bij nieuwe acquisities bij de verschillende collectiekernen. Wij misten daarbij de 'collectie' gebouwen (Rietveld Schröderhuis, Erasmuslaan en, recent, het Robijnhof).

Wat betreft het criterium betekenis voor de stad. Dit wordt verder uitgewerkt in de termen pluriformiteit, inclusie, creatief vermogen en ontwikkelruimte. Het Centraal museum is één van de culturele instellingen die Utrecht internationaal op de kaart zet. Rietveld en Nijntje, de carravagisten om maar enkele internationale trekkers te noemen, reizen door de hele wereld en trekken vele bezoekers naar de stad.

De aandacht voor inclusie en diversiteit vinden we bij de aandacht voor vrouwelijke kunstenaars en bij het kiezen van kunstenaars en ontwerpers met een niet-westers perspectief. Wat betreft de historische verzameling concludeert het CM terecht lacunes in de meer recente geschiedenis van de stad, de uitbreidingswijken uit de jaren vijftig met een diverse bevolking zijn ondervertegenwoordigd. Het museum is er nog niet uit hoe deze jongste geschiedenis van de stad precies te gaan verzamelen. Hoewel wij begrip hebben voor deze zoektocht, loopt het CM hier ons inziens toch achter op hun collega's in Rotterdam en Amsterdam. Het zou mooi zijn als het CM hier snel tot keuzes kan komen.

Het Museum slaagt bijzonder goed in het verbinden en naar buiten positioneren van belang en betekenis van de collecties die zij beheert. Het tentoonstellingsbeleid plaatst de oude kunst in een verassend en relevant internationaal perspectief. Met opdrachtgeverschap worden hedendaagse kunstenaars en ontwerpers in staat gesteld met nieuwe werken dynamisch en actueel op de collectie voort te borduren. De wijze waarop het Museum erin slaagt brede lagen van de bevolking aan te spreken en het gevoel te geven dat het bij de collecties om hun Utrechtse cultuur gaat, is uniek in Nederland en kan niet genoeg geprezen worden.

8 november 2019
Hans van Keulen
Edwin Zwakman

Hans van Keulen is jurist en kunsthistoricus en zijn hele leven werkzaam in musea. De laatste zestien jaar is hij verantwoordelijk voor de Theatercollectie, eerst als hoofd Presentatie en Collectie bij het Theater Instituut Nederland, na opheffing van dat instituut bij Allard Pierson bij de Universiteit van Amsterdam. Hij geeft leiding aan een team van 10 professionals. Daarnaast was hij voorzitter van de Raad van Toezicht van Theater De Meervaart, voorzitter van de secties collecties van de Nederlandse Museumvereniging en Executieve member van bestuur van Sibmas (SIBMAS is the International Association of Libraries, Museums, Archives and Documentation Centres of the Performing Arts)

Edwin Zwakman is als multidisciplinaire kunstenaar internationaal actief. Hij studeerde aan de Willem de Kooning Akademie Rotterdam, Städelschule Frankfurt/M en de Rijksakademie Amsterdam. Tegenwoordig woont en werkt hij in Amsterdam en Frankfurt/M. Hij is als tutor verbonden aan BEAR ArtEZ Arnhem en als gast docent aan

de Master Fine Art in Utrecht. Zwakman's werk is te zien in internationale exposities als de Steirischer Herbst, Rencontres d'Arles en de Biënnales van Venetië en Taipei. O.a. het Van Abbe Museum, Stedelijk Museum Schiedam, Belfast Exposed, Fries Museum, Ludwig Forum, Huis Marseille, OCAT Shanghai en recentelijk het Neues Museum Nürnberg wijdde solotentoonstellingen aan zijn werk.